

Delavsko-kmetijski list.

Škrlt Jaka
D. M. v Polju

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II

LJUBLJANA, 19. marca 1925.

Štev. 12.

Rudarski proletariat za strokovno enotnost.

Zastopniki bivše Zveze rudarskih delavcev in soc. Unije slovenskih rudarjev se izjavijo za zedinjenje. — Poudarja se razredni boj. — Prvi korak je storjen, drugi korak zavisi od kongresa Unije.

V rdečih proletarskih Trbovljah se je vršila v torek dne 10. marca konferenca rudarskega delavstva, na kateri so rudarski zastopniki enodušno izjavili, da mora priti do enotnosti strokovnih organizacij. I zastopniki levice i zastopniki desnice so se strinjali, da je potrebno zedinjenje in da mora obstajati enotna strokovna organizacija na podlagi razrednega boja, na podlagi proletarske demokracije in svobodne kritike. Sprejeta resolucija dokazuje to.

S tem korakom je stopil rudarski proletariat na pot zbiranja sil, da bo spet postal sposoben za boj proti Trboveljski družbi in vsej fašistovski buržoaziji.

Konferenca ni bila samo manifestacija za strokovno enotnost, nego tudi manifestacija razredne zavesti rudarskega delavstva in njegove odločnosti za brezpogojen in neizprosno razredni boj. Ne enotnost radi enotnosti, marveč radi boja — to je osnovni ton rudarske konference.

V naslednjem podajamo najprej poročilo o konferenci, vsebujuče glavne stvari, ki so jih navedli in poudarjali rudarski zastopniki in delegati strokovnih inštan.

Potek konference.

Ob pol peti uri je v Delavskem domu v Trbovljah otvoril sohr. Krušič rudarsko konferenco ob navzočnosti 50 rudarskih delegatov iz vseh treh revirjev Trboveljske družbe. Predložil je dnevni red, ki je bil sprejet, na kar se je izpolnilo predsedstvo, sestojče iz treh sodrugov, s. Pilberška od Zveze rud. delavcev, s. Krušiča od Unije i. tov. Umeka od narodno-socialne zveze iz Zagorja, ki se je tudi udeležila konference z dvema delegatoma. Za zapisnikarje so bili določeni sa. Klenovšek, Čečeva in Bostič.

Kot prvi govornik je nastopil s. Makuc iz Ljubljane v imenu proletarske levice okrog „Del.-kmečkega lista“, pooblaščen od rudarjev, da jih zastopa. S. Makuc je v slikovitih besedah opisal stanje delavstva in še posebej položaj rudarjev, nad katerimi ne izvaja terorja samo Trboveljska družba z odpuščanjem in preganjanjem, nego celokupna buržoazija, ki pošilja nad rudarje svoje oboževane hlapce orjunc, da po fašistovski napadejo delavstvo in njegove pridobitve. Tako ne more iti več naprej. Če smo se na političnem polju ločili tako, da se ne bomo nikdar več združili, vendar pa se moramo na strokovnem polju zediniti, ker v vprašanju gospodarskega položaja, v vprašanju dnevnih interesov proletariata imamo in moramo imeti skupne interese. Delavstvo je na robu propada, rešitev je v enotnih strokovnih organizacijah. Samo to bo dalo delavstvu moč. Bodimo odkriti, saj vemo, da bi markski delavec stopil v strokovno organizacijo, če bi bila enotna. Oni pravijo, če bo samo ena organizacija, potem se bom organiziral, prej pa ne. Napaka je bila,

da so se strokovne organizacije razcepile in so je treba zdaj popraviti. Pravijo, to so komunisti in to so socialisti. Oboji imajo svoje strokovne organizacije. Zakaj to? Zakaj bi imeli komunisti svoje, socialisti svoje strokovne organizacije? Oboji samo eno — to je geslo. Ne gre se za to, da bodo komunisti socialiste pozrili ali pa socialisti komuniste. Ne! Gre se za boj za najvisokdanje pravice, če ne bomo propadli. Zediniti se je treba na strokovnem polju. Naj ne bo premagancev, pa tudi ne zmaganec, to je stališče naše, kakor tudi Strokovne komisije. Ako se ločimo v politiki, delajmo in agitirajmo za svoje ideje v strokovni organizaciji. Saj to vemo, da bodo naši ostali naši, socialisti pa socialisti. Če pa bomo mi pridobili kakoga socialista, bo pa nas še več. Samo večina naj odloča in manjšina se ji mora pokoravati do prihodnjega kongresa; na katerem lahko razložijo svoje mnenje. Proletarska demokracija mora obstajati, vsaki kritiki naj bo prosta pot, samo objektivna mora biti.

Če ne pride do enotnosti razredno-bojevnih strokovnih organizacij, bodo želi klerikali. — Imeli smo že pogajanja s Strokovno komisijo in naleteli nismo na nobene ovire resnega značaja. Predložili smo platformo, kakršno so sprejeli železničarji in na tej platformi naj se tudi izvrši zedinjenje rudarjev. Odločiti se moramo za eno ali drugo inštanco, ali Glavni Radniški Savez ali Centralni Radniški Sindikalni Odbor. Izven obeh biti, to znači ustvarjati tretjo inštanco, ki jo zagovarja Života Milojkovič in ki nudi veliko opasnost politične nevarnosti, kamor so že nekolično že zaleteli železničarji. Ker pa buržoazija nam levim rudarjem ne dovoljuje strokovne organizacije, je naloga, da se Unija slov. rudarjev nekoliko izpremeni (ime, nekatere točke pravil), da bo lahko postala ona strokovna organizacija, ki bo enotna. Nosi naj pa ime: Strokovna organizacija rudarjev Jugoslavije. — Od kongresa Unije, ki se ima vršiti 22. t. m., je torej mnogo odvisno. — Na delo za zedinje je rudarjev! V razredni boj!

Zastopniki rudarjev so med govornim stalno pritrjevali izvajanjem sodruga Makuca.

Nato je govoril s. Svetek v imenu Strokovne komisije iz Ljubljane. Izjavil je, da smo za zedinjenje godni. Eni kot drugi uvidevamo potrebo. Saj smo si v skrajnih ciljih edini, samo taktiko zagovarjamo različno. Pri zedinjenju naj ne bo ne premagancev ne zmagovalcev. Lahko vidimo, da je bila ovira zedinjenju v internacionalnem obsegu izdajstvo nekaterih skupin, toda v Sloveniji nismo niti eni niti drugi izdajali proletariata. Med Moskvo in Amsterdamom obstojajo sicer idejne razlike, a nobena ideja se ne uveljavlja brez kompromisa. Vse se rešuje v kompromisih. Če pride do enotnih strokovnih organizacij kljub dvema političnima strujama, bomo videli v praksi, če je to res mogoče.

Če bo mogoče, dobro. Mi socialisti ne nasprotujemo zedinjenju, ampak smo za zedinjenje, četudi je mnogo razlik med nami. Morda se bodo te razlike baš vsled tega zedinjenja izgledale. Vsled koncentracije kapitala, ki zelo napreduje, bo tudi mogoče zedinjenje. „Čisto jasno je, da bodo socialisti pozrili komuniste ali pa komunisti socialiste. Zmagala bo le ena teorija. Kajti nemogoče je, da bi obstojale dve struji, ki sta si v končnih ciljih enaki. Če pa so samo taktične razlike, mora priti enkrat doba, ko se bo pokazalo, kdo zastopa pravo pot. Zmagala bo tista ideja, ki je življenju bolje prilagojena. Propadla pa bo dotična, ki je slabša in bodisi, da je ta ideja socialistična bodisi komunistična. Če bo komunistična pravilna, postane samo komunisti.“ Samo en pogoj stavljamo za zedinjenje in ta pogoj je treba izpolniti. Ako bi namreč hotel eden drugega pridobiti za svojo teorijo — svobodno mu — naj agitira in diskutira stvarno, argument za argument. Ne blati! Ne osebnih napadov! Za organizacijo bo celo dobro, če je več struj. Samo absolutna lojalneta, osebna toleranca — to je absoluten pogoj. Kar se pa tiče narodnih socialistov, je treba z njimi najprej razčistiti vprašanje mednarodnosti, tako v vprašanju razorožitve i. dr. Pozdravljam zedinjenje, samo ne upajmo, da bomo drug drugega gojili. Prepričujemo eden drugega. Kritizirajmo eden drugega. Večina naj odloča. Vendar lojalnosti ne smemo pogrešati. Agitacija naj bo poštena. Potem smo na dobri poti.

Za Svetkom poda predsednik besedo s. Arhu, tajniku Unije slov. rudarjev, ki pravi, da naj nam bo preteklost šola. Vsi smo bili enakomerno napeni. Buržoazija pa se dela norca iz nas, kar spričujejo radikalni letaki v Trbovljah. V enotnih strokovnih organizacijah, ki jih je pozdraviti in do katerih je treba priti, naj vlada princip demokracije. Namen mora biti čist in se mora manifestirati v stremljenju, da ne bo nikdar na strokovnem polju razcepjenja. Obojestranska iskrenost — to zahtevamo. Naj se vsak izogiba onega, kar bi skupnim interesom škodovalo, čeprav bi osebnim interesom koristilo. V čem sploh obstoja razlika med nami in komunisti? Mi in vsi ste za razredni boj. Loči nas samo Moskva in Amsterdam. Vendar je ta razlika politična. Na gospodarskem polju pa obstoja ekonomski zakon. Tu naj ne tangirajo politični cilji. Očita se Uniji slov. rudarjev, da je oportunistična. Ona je resnično oportunistična, ker ji delavstvo ne da sile in moči. Čim pa bo imela več sile in več moči, se bo taktika sama uravnavala.

Po teh glavnih referatih otvoril predsednik debato. Oglašil se s. Kerže (Zvezd. rad. d.) iz Trbovelj, ki pograbi pri govornih socialistov in zastopniku Unije konkretne predloge in konkretno stališče napram platformi, ki jo je lepo podal sodrug Makuc. Poziva, da to

Na sedanji razvojni stopnji meščanskega reda je imperializem kapitalistična resničnost, pacifizem (mirotvornost) zadnja kapitalistična ideologija (mišljenje).

zastopniki socialistov izvršijo. Sicer pa pozdravljam zedinjenje.

S. Šober iz Zagorja (Z. r. d.) pozdravi konferenco, se nadeja uspehu in končnim uresnitvi zedinjenja. Zedinjenje mora priti, da bo proletariat močan za razredni boj in da bomo nekoč dosegli, da bomo vsi enaki, ne pa tako kakor je danes. Mi hočemo boljše bodočnost, za njo gremo v boj.

S. Ravnikar iz Zagorja (Z. r. d.) pozdravi konferenco, se izjavi za zedinjenje, govori o novem pravilniku za bratovski skladnici in o gibanju, ki je nastalo med rudarji zdaj, ko se dela za enotne strok. organizacije.

S. Malovrh iz Hrastnika (Unija) omenja ne oliko zgodovino rudarskega pokreta poudarja nevarnost klerikalcev in se izjavi za enotne strokovne organizacije. Poziva, da se tudi narodni socialisti izjavijo, kaj mislijo.

Umek iz Zagorja izjavi za narodne socialiste, da so prišli na konferenco brez vednosti organizacije, da pa pozdravlja zedinjenje in upa, da bodo tudi višje instance za enotnost. S. Uratnik iz Ljubljane (Strok. komisija) pristavi, da se je Strok. komisija že razgovarjala z Narodnosocialno zvezo in da leta simpatizira z gibanjem po enotnosti.

S. Majdič iz Trbovelj (Unija) se izjavi za enotnost, toda takoj apelira na sodruga, da povedo, kakšno pot je treba zavzeti. Na kak način naj se pride do zedinjenja? Tega ne upajmo, da bomo eden drugega gojili. Opozori tudi, da je treba obvestiti rudarje v Mežici in drugod.

Sodrug Makuc predlaga konkretno, da se izvoli akcijski odbor, ki bo pripravil predloge za zedinjenje in zlasti predloge za kongres Unije. Sicer je pa bila današnja konferenca sklicana, da sploh slišimo, če smo za zedinjenje. Obe strani, leva in desna, kakor tudi delegatje, so se izjavili za strokovno enotnost in to je velik korak naprej. Drug korak zavisi od akcijskega odbora in od kongresa Unije.

S. Svetek se pridružuje temu predlogu, govori ponovno o Moskvi in Amsterdamu in poudarja, da Unija ne more izstopiti iz glavnega Radniškega Saveza in amsterdamske internacionale, dokler tega ne zahteva in ne odglavuje članstvo. Vlada naj demokracija! Videli bomo tudi, kaj bosta ukrenili obe internacionali.

S. Šober dostavi k poslednjim besedam, da naj člani in organizacije obeh internacionali pritisnejo na najvišje instance, da se združijo. Delegetje z odobravanjem pozdravijo to izjavo.

S. Ravnikar (Z. r. d.) predlaga, da se to zedinjenje predloži masam, da masa odobri ali pa zavrne to našo pot. Maso se moramo pokoravati.

S. Koder iz Trbovelj (Z. r. d.) govori v istem smislu.

Sodrug Makuc predloži resolucijo, ki naj vsebuje glavne sklope rudarske konference. Ko jo prečita in ko jo da predsednik na glasovanje, se sprejme

enoglasno in z navdušenjem. Glasi se:

„Rezolucija

skupne konference rudarjev U. S. R. in bivše Z. R. D.

1. Zbrani delegatje rudarskega delavstva, ki je bilo doslej organizirano v U. S. R. in Z. R. D. ugotavljajo, da je gospodarski položaj rudarjev kot tudi ostalega delavstva skrajno slab, tako da jemlje množicam vsako bojno silo za boj za zboljšanje gospodarskega in političnega položaja. Razcepjenost proletariata na strokovnem polju onemogoča vsak uspešen razredni boj in izročja množice v naročje meščanskih strank. Pri zadnji zlomljeni rudarski stavki je vrgla TP. družba na stotine rudarjev iz službe, vlada je izdala reakcionarni pravilnik bratovske skladnice, poslabšala stanovanjski zakon, s katerim bodo delavci na milost in nemilost izročeni hišnim posestnikom. Skratka, rudarji doživljajo udarce za udarce. Istočasno napenjajo meščanske stranke vse sile, da spravijo pod krinko strokovnih organizacij rudarsko delavstvo pod popoln politični splošni meščanski strank in da likvidirajo razredni boj.

2. Zbrani rudarski delegatji sklenejo, da se spojinata kot Z. R. D. kot U. S. R. in da se vsi rudarji organizirajo v strokovni organizaciji rudarjev Jugoslavije.

Poziva se kongres U. S. R., da ta sklep odobri in izvrši. S. O. R. J. naj pripravi tla za ujedinenje rudarjev cele Jugoslavije v to organizacijo in naj skliče tekem 1 leta tozadevni kongres.

3. Ker obsojamo vsako nadaljnjo cepitev strokovnega gibanja in ustanovljanje se ene tretje strokovne centrale, naj ostane S. O. R. J. in Glavnem Radniškem Sindikalnem odboru. S tem pa pozivlje S. O. R. J. strokovni centrali, da se takoj zedinite v eno centralo, da se tako omogoči eno samo centralno inštanco vsem razrednozavednim delavcem. Rudarski delegatje istočasno pozivljajo delavce organizirane v G. R. S. in v C. R. S. O. J., da z vsemi sredstvi silijo vodstva k zedinjenju.

Nato se preide k izvolitvi akcijskega odbora. Po predlogu S. Uratnika se izvohi akcijski odbor le s strani bivših članov Z. R. D., ki skupno z načelstvom Unije vodi delo za zedinjenje. Končno se izvolijo v akcijski odbor sledeči sodruzi: za Trbovlje: Piberšek, Slapsak in za Zagorje: Šober in Ravnikar; za Hrastnik: Medved in Saloman; namestniki so za Trbovlje Gorjanc, Kuder in za Zagorje Ravnikar ml. in Prosenec, za Hrastnik Jerbečnik.

Lista se sprejme. Narodni socialisti naj zopet sami izvolijo svoj akcijski odbor.

S. Uratnik razloži v nekoliko daljšem govoru doseženo delo za zedinjenje. Včasih so neodvisni bili za enotnost samo iz ozirov taktike. Sprva smo bili zato pesimistično razpoloženi napram enotnim strokovnim organizacijam. Nadalje tud, omenja pravilnik bratovske skladnice, ki da je neizvedljiv. Delavska zbornica je radi tega predlagala izpremembo pravilnika in tozadevno anketo.

S. Šober iz Zagorja navaja en primer iz pravilnika, ki je skrajno reakcionaren in ki ga Delavska zbornica ni vzela v pretes in v svoje izmenjavne predloge.

Končno zaključijo Krušič konferenca s klicem: Naj živi enotna strokovna organizacija!

Naše stališče.

Našemu pozivu k zedinjenju se je Unija odzvala in odgovorila: pripravljani smo za zedinjenje.

To je jedro vse konference in s tem rezultatom so se razšli delegatje, da po obratih delavski masi razložijo važnost tega sklepa in tega sporazuma ter da dobe od rudarske mase odobrenje za svoje korake.

S to konferenco je bil storjen prvi in najvažnejši korak k zedinjenju rudarjev. Ni treba poudarjati, da je ta korak najmočnejše delavske kategorije Slovenije važen za celokupni delavski razred Jugoslavije. Prepričani smo, da bodo temu vzgledu sledile ostale delavske kategorije ne samo v Sloveniji,

več v celi Jugoslaviji. Proletarski razred zbira zopet svoje sile, sicer počasi in mukoma ter tipaje išče poti. Toda čim je došel na pravo pot in zbral svoje sile, tedaj se bo njegova fronta proti kapitalu izpremenila in iz popolne onemoglosti bo prišel polagoma v uspešen boj.

Zedinjenje strokovnih organizacij — ta parola, porojena že pred 3 leti, gre danes v maso. Rudarji, ki so nekaj zapustili Unijo in se organizirali pod vodstvom S. Petakoviča v Savezu rudarskih radnika, se bodo združili z delavci, organiziranimi v Uniji, v združeno „Strokovno organizacijo rudarjev Jugoslavije“. Unija, to ime je osuovraženo med rudarji in marxisti kar se bo našel, ki bo rekel: Jaz naj se združim z Unijo, z Arhom in Krušičem? Nikdar! Tako stališče je sicer upravičeno, ali ni pravilno. Kajti vsem takim rudarjem in vsem, ki so ostali zvesti revolucionarni ideji kljub terorju, porazom in zmagam poudarjamo sledeče:

Mi smo in ostanemo zavedni proletarci. Naših političnih ciljev nismo zavrgli in jih ne bomo zavrgli. Našega boja za osvobodjenje ne bomo likvidirali. Kljub vsemu vztrajamo na bivših poti. In kakor dosedaj, tako bomo tudi v bodoče ostali neizprosnii sovražniki socialpatriotizma in reformizma. Mi smo se, se še danes in se bomo tudi v bodoče borili proti vsakemu izdajalstvu in protiproletarskemu kompromisarstvu.

Zato tu ujedinenje rudarjev ne pomenja nikakor političnega združenja s socialisti. Kajti v proletarski politični stranki mora vladati enotna misel, enotna bojovna volja in enoten ter voda se ne moreta mešati. Politično združenje je mogoče le tedaj, da sprejme ena skupina program druge skupine. Zato je politično združenje nemogoče in bi bilo škodljivo.

Nekaj popolnoma drugega so pa strokovne organizacije, strokovno gibanje. Sicer je tudi njihov končni cilj osvobodjenje proletariata iz verig kapitala, a njihov namen je predvsem, boriti se za zboljšanje gospodarskega položaja delavcev, zboljšati plače, skrajšati delovni čas, odpraviti šikane pog obratih, uveljaviti sistem in moč obratnih zaupnikov ter obratnih svetov, voditi mezdne boje itd., skratka biti osnovna šola socializma. Vloga strokovnih organizacij je v delavskem gibanju drugačna od vloge proletarske stranke, kot je zopet druga vloga konsumov. To bomo še razložili še v prihodnjih številkah. Gospodarske zadeve in zahtevke imajo in občutijo vsi delavci vseh najrazličnejših političnih prepričan. Trbovjska družba daje vsem rudarjem enako sramotno in gladovne plače, enake udarce. Rudarji so bili doslej proti tej Trbovjski družbi reentni, zato so bili tepeni. Vsi rudarji se morajo organizirati v eno samo razredno strokovno organizacijo. Če so še sedaj delavci razdeljeni na več skupin po političnem prepričanju, ne smejo biti več razcepjeni na strokovnem polju. Čemu naj bi imela vsaka politična skupina svojo organizacijo? Ne, tega ne sme biti. Da tega ne sme biti, nas najbolje uči preteklost od leta 1921 dalje. Strokovna organizacija naj bo ena sama. V njej naj bodo delavci brez razlike nacionalne, verske in politične pripadnosti. Tako je v vseh modernih kapitalističnih deželah, tako je v Angliji, Nemčiji, Italiji itd.

Ali smo za enotnost radi enotnosti same? Ne. Enotnost ni cilj, ampak enotnost strokovnega gibanja je edino uspešno sredstvo za boj proti kapitalu. Enotnost zahtevajo interesi delavstva, ki se bo dvignilo na ta način. Če bi delavstvo še danes ne upostavilo enotnih strok. organizacij, bi postalo navaden brezpodporen predmet kapitalističnega izkoriščanja in reakcije.

Zato pozdravljamo to združenje rudarjev. Socialisti kot mi smo pristali za notranjo demokracijo v organizaciji, to se pravi, da odloča večina, da se manjšina do drugega sklepa tej večini pokorava. To dovoljuje tudi svobodo kritike, seveda ne kritike, ki bi ubijala organizacijo, ampak kritiko, ki organizacijo dviga. In vsaka utemeljena kritika je koristna in potrebna. Pogoj,

ki ga je stavil S. Svetek, da se namreč postopa lojalno in da mora vladati osebna toleranca, radi sprejemamo, ker neosnovano blatenje samo škoduje.

Unija ima torej postati enotna rudarska organizacija za celo Jugoslavijo. V ta namen se bo v nekoliko izpremenilo njena pravila in ime. Ko se to izvrši, vstopijo v njo ne samo člani razpuščene Zveze rud. delavcev, temveč vsi drugi rudarji, ki se niso hoteli nikjer organizirati, dokler ni bilo enotne strokovne organizacije. Seveda se to ne bo zgodilo čez noč, ampak bo treba za to dela in časa.

Kongres Unije se vrši 22. t. m. Ker so se že na konferenci izjavili njeni zastopniki za ujedinenje, smo prepričani, da bo kongres Unije ravnal po željah in sklepih rudarskega proletariata. Socialistični delavci z nekakim nezaupanjem sprašujejo, če smo mi iskreno za ujedinenje. Iz vsega našega nastopanja je lahko vsakdo prepričan, da smo s krhko in mesom za enotnost proti kapitalu.

Delavce, organizirane pri narodno-socialistični in klerikalni rudarski organizaciji pozivamo, da spoznajo potrebo enotne strokovne organizacije, da likvidirajo dosežanje, ki služijo le za nabiranje volivnih glasov in članskih prispevkov, ne nudijo pa ničesar. Vsi v celoti naj se priključijo združenju

Strokovni organizaciji rudarjev Jugoslavije

Pojdimo vsi z vsemi silami na delo za enotno organizacijo in ohranimo jo pred vsakim razbijanjem!

Celokupni rudarski proletariat naj stopi kot najvažnejša delavska kategorija na čelo gibanja za enotnost celokupnega strokovnega gibanja v vsej Jugoslaviji na podlagi razrednega boja in proletarske demokracije.

Doigo časa in polno bridkih izkušenj je bilo treba, da zmaga v strokovnem gibanju misel enotnosti.

Enotnost maršira in bo zmagala.

Trboveljski razrednozavedni rudarji.

Konferenca ujedinenja železničarjev.

22. marca se bo vršila konferenca ujedinenja železničarjev. Vsi železničarji, ki stoje na stališču razrednega boja, bodo upostavili eno samo enotno razredno-bojevno strokovno organizacijo. Narodno-socialistični in krščansko-socialni načelniki so se izrekli proti razrednemu boju. Železničarji jim ne bodo sedli, ker dobro vedo, da jih ne bo rešila nobena „stanovska solidarnost“ z gospodo, ampak edino-le razredni boj.

Tako stopa tudi železničarski proletariat na pot skupnega razrednega boja, ki bo zboljšal današnji položaj železničarjev in dvignil zopet njihovo moč in zavest na ono višino, kot je bila po vojni.

Tudi kovinarji se združijo.

Kljub temu, da ima kovinarski proletariat silno v želočud voditelje amsterdamske kovinarske organizacije, je spoznal, da to ne sme biti ovira združenju vseh kovinarjev na strokovnem polju proti Kranjski industrijski družbi. V kratkem se bo vršila konferenca, ki bo izvršila ujedinenje na taki podlagi, da se povzdigne močna strokovna organizacija, ki bo sposobna braniti delavske interese.

Sodrug Deutschbauer obsojen na šest mesecev težke ječe. Orjunski učitelji vrše špijonsko in žandarsko vlogo.

11. marca se je vršila pred mariborskim sodiščem razprava proti sodr. Feliks Deutschbauerju, ki je za časa vso leto predlil v svojem rodnem kraju volivni šok za Delavsko-kmečki republikanski blok (in ne stranko, kot govori sodišče). Na ta shod je ljutomerski žandar in pol. komisar poslal orjunjskega učitelja Lubeja, da naj prisostvuje shodu kot špijon, žandar in komisar obenem. Take funkcije dobijo torej pod

PP režimom orjunski učitelji. Ta mladi orjunski šomštar Lubej je potem denunciral Deutschbauerja, na kar je bil ta aretiran. Mariborsko sodišče je sestavilo obtožnico popolnoma v smislu Lubejeve denunciacije. Ta obtožnica je kriče dokaz za to, kam so že „neodvisna“ sodišča prišla pod izjemnim režimom zakona o zaščiti države. Zato jo prinašamo skoro v celoti. Obtožnica pravi:

F. Deutschbauer je dne 1. februarja 1925 v Ljubljani, t. j. da je na shodu kmetstvo delavske republikanske stranke (čitaj pravilno: delavsko-kmečki republikanski blok) med drugim govoril, da se treba nasloniti na sovjetsko Rusijo, ki je edina prava zaščitnica proletariata, tedaj progajal komunistične ideje in s tem zakrivil hudodelstvo po čl. 1. zakona o zaščiti države. Na tem shodu je obuzelavec med drugim rekel, da je naša država francoska kolonija, kjer se vlada z velikim nasiljem in nas gnjavi srbski imperializem. Na leto plačamo šest milijard za kanone, s katerimi se bo streljalo na delavce. Vzdržujemo par tisoč Vranglovcev, ki odjedajo kruh našim ljudem, te Vranglovce je treba pobiti, treba se je nasloniti na sovjetsko Rusijo, ki je edina zaščitnica proletariata. Tako idejo razširjevati med ljudstvo in celo na javnih shodih je brezdvomno komunistična propaganda.

Advokat dr. Tuma je pojasnjeval mariborskim sodnikom, da to ni nobezno širjenje komunizma. Kaj takega more misliti le orjunc Lubej, ki je sicer nastavljen za učitelja v Ljutomeru, pa vrši prostovoljno žandarmerijsko službo. Dr. Tuma je vprašal sodnike, naj mu povedo, kaj si sploh po komunizem predstavljajo. Na to niso odgovorili. Dokazal jim je, da je zakon o zaščiti države protustaven, ker naprotuje osnovnim točkam vidovdanske ustave.

Kljub temu se je izrekla proti sod. Deutschbauerju očitveno krivična obsojba v znamenju krivičnega PP režima. Sodniki so se postavili na stališče, da obsega Deutschbauerjeva agitacija v splošnem komunizem, in so ga po zakonu o zaščiti države obsojili na šest mesecev težke ječe. Dr. Tuma je prijavil proti tej razsodbi ničnostno pritožbo.

„Jutro“ kot „Slovenec“ skrbno molčita o novi žrtvi PPŽ terorja. Kajti demokrti in klerikalci so za preganjanje delavstva. Zapomni pa naj si buržuazija, da nova žrtev njenega terorja in da vse žrtve monarhističnega absolutizma niso zaman, da se bo iz njih trpljenja dvignil prej ali slej val prebujenih delovnih množic, ki bodo napravile konec tlačanstvu in upostavile popolno svobodo delavcev in kmetov.

Razvitje prapora Orjuna v Zagorju.

Orjuna hoče pod zaščito PP režima razviti prapor v Zagorju. Vsakdo ve po 1. juniju in Trbovljah, kaj se skriva za tem razvitjem. Naši sodruzi v Zagorju so zato pozvali narodne socialiste, socialiste in klerikalce, da se vrši 22. t. m. v Zagorju skupni protestni shod z zahtevom, da se ne sme dopustiti, da bi prišla Orjuna uganjat fašistovska junštva v proletarsko Zagorje, kjer je vse prebivalstvo proti Orjuni in kjer še ni pozabljeno umorjen Fakia niti morilstva roka.

Komunističnim poslancem sledijo radičevski.

PP režim drži pokuncu samo nasilje. On tega zadnja načela meščanskega parlamentarizma. Radičevci so mislili v svoji zmotni mirotovnosti, da jih bo abolutistični režim začel prijazneje gledati, če se odrečejo republikanstvu in se izjavijo za angleško monarhijo. Komaj so se izjavili za angleško monarhijo, že so jim PP režim čutili, da na vsakihi ni mogoča angleška monarhija, ker na Balkanu ne vladajo angleške razmere. PP vlada je namreč sklenila, da razveljavi vse radičevske mandate in da prizna le ardem mandatov, ki pripadajo dr. Trumbiču in ostalim voditeljem hrvaške buržoazije. Meščanske opozicijske stranke, med njimi kleri-

kalci se zgražajo nad tem in tožijo, da se tako protizakonitost doslej še ni zgodila v zgodovini.

Mi pa prav dobro vemo, da so bili l. 1920. razveljavljeni mandati 59 izvoljenih komunističnih poslancev. Tedaj so klerikali in njih tovariši molčali, češ: prav je tako, sedaj si bomo porazdelili 200.000 komunističnih glasov.

V svoji malomeščanski kratkovidnosti niso pomislili, da tu ne gre samo za komuniste, ampak da gre za to, da se uvede proti celokupnemu delovnemu ljudstvu sistem najkrutkejšega nasilja. In isti „talon o zaščiti države“, ki so ga že večeraj pozdravljali in izvajali proti delavstvu, zgrezani nje same. Mandati HRSS niso razveljavljeni zato, ker bi morda HRSS pripravljala socialno revolucijo, kar je celokupni meščanski tisk navaljal za opravičilo „zakona o zaščiti države“. Vaakemu je jasno, da revolucije ne pripravljajo stranka, ki se izjavlja za „angleško“ monarhijo.

Mandati HRSS so razveljavljeni, ker je HRSS zastopnica interesov hrvaškega naroda in hrvaških kmetov. Vladajoča srbska buržuazija hoče popolnoma spraviti na kolena nesrbske narode. Razveljavljenje mandatov HRSS je udarec proti hrvaškemu narodu, je napoved brezpravnosti za nesrbske narodnosti, za delavce in kmete. To nasilje, mogoče le v dobi odkrite meščanske diktature, bo nov dokaz, da v mirovnosti in čisto parlamentarnem boju ni rešitve. Mnogič danes žal še vedno verujejo klerikalcem in drugim, ki jim priporočajo mesto postrnega boja proti PP režimu — mirovnost in pasivnost napram nasilju in odrcitvi po volivnih krogcih.

S tem, da PP režim postavlja izven zakona cele razrede in narode, jih nujno sili v boj proti nasilju z vsemi sredstvi.

Zadnji udarec PP režima proti stranki hrvaškega naroda ne bo zlomil boja hrvaških kmečkih množic za samostojno hrvaško republiko. Nasprotno — dovedel bo delavce in kmete v pošten boj za nacionalno samoodlobo, proti absolutističnemu režimu, za zvezo samostojnih delavsko-kmečkih republik. V tem boju hrvaške kmečke množice ne bodo ostale osamljene, temveč jih bo najaktivneje podpiral delavski razred, ki se bori za odpravo nacionalnega kot socialnega zatiranja in za popolno svobodo vsakega naroda, za osvoboditev vseh zatiranih izpod kapitalističnega jarma.

Ko pišemo te vrstice, še ne vemo, kako stelišče bo zavzel „blok narodnega sporazuma in demokracije“ vzpričo vseh nasiljev PP režima v volitvah in sedaj proti izvoljenim poslancem HRSS.

Ali bodo opozicionalci ostali dosledni izjavam v verifikacijskem obdobju: da je treba razveljaviti volitve z dne 8. febr., ker so rezultat vladinega terorja? Tej izjavi bi morali ostati še tem? bolj dosledni sedaj po razveljavitvi rudičevskih mandatov. Kajti, če ostane opozicija v takem parlamentu, daje moralno kritiko režimu. V tem slučaju je dolžnost „bloka narodnega sporazuma“, da zapusti parlament.

Ah nastopanje tega bloka po prvi seji kaže, da blok ni pripravljen, da se resno bori proti režimu, da rajši ustvari nekako angleško monarhijo v obliki in da kmeturja z dvorom, namesto da bi se boril za interese zatiranih narodov in delovnega ljudstva.

Interese ljudskih množic more braniti le boj teh množic proti režimu. Tega boja današnji blok sporazuma, ne vodi in ga ne bo vodil. Ta boj morajo prevzeti v svoje roke delavci in kmetje, združeni v delavsko-kmečkem republikanskem bloku. Naj se spamejuje pravčasno levo krilo HRSS, naj ostane meščanski monarhistični voditelj in naj gre skupaj z množicami.

Tlačanstvo hočejo uvesti.

V srednjem veku ni bilo tovarn in industrije. Bilo je pa mnogo veleposestev, ki so jih imeli posvetni in cerkveni velikaši. Ti so samo rajali, ropali in krali. Zemljo so jim obdelovali tlačani, ki so morali garati pri enem in istem veleposestniku in se niso smeli seliti. Svoje delovne sile niso mogli svobodno prodajati, kot jo prodaja danes delavec kapitalistu. Trboveljski družbi pa prijelo te srednjeveške razmere in jih hoče zato zopet uveljaviti. Rudarski podjetniki so s pomočjo drž. oblasti zadušili stavko in odmerili delavcem tako nizke plače, da pri njih počasi umirajo. Mnogo rudarjev, odpuščenih in drugih je bilo radi tega lakat zasužek v Francijo. Rudarski podjetniki pa so sedaj pri PP vladi zahtevali, naj to izseljevanje ustavi. Delavstvo ne sme dopustiti, da bi se kaj takega uveljavilo. Bolje je, da poginemo, kot pa da nas kapitalist prisili, da večno pri njem garamo za eno in isto ali pa še slabšo plačo.

„Napreju“.

Zadnja številka „Napreju“-a nam pošilja poziv za združitev. Tehnično je nam nemogoče, da na ta poziv odgovorimo v tej številki. Svoje stališče bomo obirno in natančno obrazložili v prihodnji številki, ne zato ker tako cenimo „Napreju“, ampak ker to je potrebno z ozirom na razčiščenje v proletarskih vrstah.

Marksizem in nacionalno vprašanje.

(Nadaljevanje.)

Nacionalno gibanje.

Narod ni navadna zgodovinska kategorija, temveč je zgodovinska kategorija gotove dobe, dobe kapitalizma. Procesi izumiranja fevdalnega družabnega reda in zavoja kapitalizma spaja tudi ljudi v poedine narode. Tako so nastali italijanski, nemški, francoski in drugi narodi. Haratu so nastale tudi italijanska, francoska in druge države. Drugačen je bil razvoj v ostali Evropi. Istočasno, ko so nastale na zapadu nacionalne države, so se razvijale na vzhodu države, ki so obsegale več narodov. Taka država je bila tudi avstro-ogrska monarhija. Tu so bili namreč še močni ostanki fevdalizma, kapitalizem je bil razen v današnji repub. Nemški Avstriji slabo razvit, gospodarsko zaostali narodi se niso mogli tako hitro konsolidirati. Razvoj kapitalizma, tiska, kulture, gledališča, parlamentarizma vzbujala tudi „nacionalna čustva“. Inteligenca, prepričana z „nacionalno idejo“ tudi vedno živahneje deluje v tem smislu. Tako se ustvarja, češki, poljski, slovenski narod. Mladi narodi se probujajo in stopajo v vedno odločnejši boj. Boj se je razvel ne med narodi v celoti, ampak med vladajočimi razredi gospodujočih in tlačanih narodov. Boj bojujejo navadno malomeščanstvo tlačnega naroda proti buržuaziji (Slovinci — Nemci), ali vsaka burž. — ja proti veleposestnikom (Hrvti — Madjari), ali vsa „nacionalna“ buržuazija proti veleposestnikom vladajočega naroda (Poljaki in Ukrajinci proti Rusom).

Buržuazija je glavni faktor povoda. Osnovno vprašanje za mlado, nastajajočo buržuazijo je trg. Premagati v konkurenčnem boju buržuazijo drugega naroda — to je njen cilj. Tu izhaja parola „Svoji k svojim!“ Osvoboditev trga za svoje blago — to je prva šota, kjer se uč buržuazija nacionalizma.

Ali boj se navadno ne omeji na trg. V boj se vmeša napol fevdalna, napol meščanska birokracija vladajočega naroda s svojimi metodami: „stlačiti“ in ne „pustiti“. Boj se pretence z gospodarskega polja na politično. Omejitve svobode gibanja, zatiranje jezika, šol, vere, tiska itd.

Stisnjena od vseh strani se buržuazija zatiranega naroda vedno bolj giblje. Začne kričati o „domovini“ in predstavlja svoje interese za splošno-narodne. Za svoje interese zbira armado,

ki ji govori, da gre za narod in domovino. In množice se temu odzovejo, kajti pritisk zadeva najbolj nje in povzroča nezgodovinjost.

Tako se začne nacionalno gibanje. Tako je postopala in stopnja n. p. SLS. Moč nacionalnega gibanja zavisi od udeležbe najširših slojev naroda: delavcev in kmetov.

Ali stopi proletarij pod prapor meščanskega nacionalizma — to zavisi od stopnje razrednih nasprotjev, od zavesti, organiziranosti proletariata. Razredno-zaveden proletarij se n. pr. ne da zavesti lepemu petju SLS.

Zavisno od vseh faktorjev, naštetih zgoraj, zavzema nacionalno gibanje vedno bolj značaj gibanja množic. Vsebinska nacionalnega gibanja ni povsod enaka. Pri nas in zlasti na Hrvaškem niso predvsem značaj gibanja kmečkih množic, nacionalne manjšine zahtevajo državljansko enakopravnost, opoštevanje svojega jezika v šolah, pred sodišči, skratka povsod v državi. V različnih zahtevah se kažejo različne poteze, ki označujejo narod sploh (jezik, ozemlje itd.)

Tako se v splošnem obliki in značaj nacionalnega gibanja.

Iz vsega povedanega je jasno, da je nacionalni boj v času naraščajočega kapitalizma boj meščanskih razredov med seboj. Često se posreči buržuaziji, da zainteresira za svoj nacionalni boj tudi proletarij in tedaj zadobi nacionalni boj na zunaj „splošno naroden“ značaj, alptismo na zunaj.

Ali iz tega ne sledi, da proletarij ni dolžan, da bi se boril proti politiki tlačanja narodov.

Zatiranje narodnosti zadeva delavstvo čisto še bolj kot buržuazijo. Ali politika nacionalnega zatiranja je važna preizkušnja za proletarij še z druge strani. Ta politika obrača zanimanje širokih ljudskih slojev od socialnih vprašanj, od vprašanj razrednega boja — k nacionalnim vprašanjem, ki so „obča“ za proletarij in buržuazijo. To pa ustvarja ugodno podlago za verljivo oznanjenje „harmomije interesov vseh

stanov“, kot govori SLS, za prikrivanje razrednih interesov proletariata, za duševno pokolebanje delavstva. To postaja tudi resna ovira za skupen boj in skupno organizacijo delavcev vseh narodnosti. „Deli in vladaj“ — to je politika buržuazije napram proletariatu. In kolikor se ta politika buržuaziji posreči, predstavlja največje zlo za proletarij, za združitev vseh njegovih sil proti buržuaziji.

Delavci morajo korakati proti sovražnemu kapitalu v enotni bojevni internacionalni armadi. In prav zato, ker stoji delavstvo na mednarodnem stališču, se morajo boriti proti politiki zatiranja narodov in za pravico popolne samoodlobe vsakega naroda, t. j. da se vsak narod sam odloči ali za popolnoma samostojno državo, ali federativno zvezo z drugimi itd. Narod je suveren in vsi narodi so enakopravni.

(Dalje prihodnj.)

„1. junij“ zopet pred mariborskim sodiščem.

V sredo 11. marca je bila pred mariborskim sodiščem razprava radi zaplembe brošure „1. junij“. Dr. Tuma, ki je v imenu našega konzorcija vložil priziv proti zaplembi brošure, je pozval sodnike, naj konkretno povedo, katere odstavke iz razprave se je namestnik potvrdilo ali izpustilo, da je bila brošura zaplenjena. Dejal je, da je nemogoče soditi, dokler ne navedejo konkretno razlogov za zaplenbo. In sodniki niso mogli povedati teh mest ter so sklenili, da pokličejo predsednika celjske razprave Dr. Levčiča o 1. jun. trboveljskih dogodkih, da on iz spomina pove, katera mesta smo izpustili v brošuri. In tako se je razprava odgodila. Ta stvar bo postala še jako zanimiva in bo razkrila, s kakšnimi sredstvi se pod PP režimom duši svoboda tiska.

Slovenska duhovščina v boju proti boljšeizmu.

Le sleparji in zasepljeni ne omenjajo vzrokov, ko govore o posledicah. Pestalozzi.

(Konec.)

Boljševiška revolucija je takoj ločila cerkev od države, cerkevno semjo dala brez odškodnine kmetu, kateremu po bojni in sloveški pravici (popje seveda so nesprotnega mišljenja) pripada, ne pa popu in menihu, ki je noče obdelovati, podružabla je cerkve in samostane, preganala iz samostanov one menihe, ki niso hoteli delati (po načelu sv. Pavla: kdor ne dela, naj ne je) in jih spreminjali v sanatorije, letovišča za delavce, bolnice in varne kmetije.

Patriarh, nekak papet pravoslavne ruske cerkve je od l. 1917. sveti moš Tihon. Ta na noben način ni hotel priznati boljševiške oblasti, češ, da ni bolja; akoravno je včasih dan za dnem pridigal: „Vsaka oblast je od Boga!“ S tem je že bolj pokazal mešetarski karakter svoje cerkve. Pošiljal je svoje blagoslove Kolčakov in Denikinovi armadi, poljskim belim gardam, ampak ti blagoslovi niso pomagali. Delavsko in kmetško ljudstvo je ostalo na vladi.

Prišla je lakota 1921. leta. Kajpak! Bog jo je poslal, da nas reši boljševiške vlade, ki je v satanovi službi, tako je mišlil tudi Tihon, ne samo Cepiak in Budkivič. Zato pokrijmo dragocnosti, ljudje pa naj mro, magari vseh 30 milijonov naj pomre!

Tihon je izdal ukaz, v katerem je, kakor je tekem razprave sam priznal, potvrdil citate in cerkvenega prava, da bi dokazal, da je jemanje dragocnosti in krivost za reševanje gladi umirajočih boguljnost, ki so kasneje s izobčenjem iz cerkve. Temu ukaz so sledili popje, sveti svojim protijudskim, kontrarevolucionarnim nasorom in prišlo je do številnih procesov.

Še predno pa je bil patriarh Tihon obsojen, so je sešel cerkveni koncil pravoslavne cerkve, Tihona odstavil in obsočil njega in vse kontrarevolucije in se

postavil na stališče: „Vsaka oblast je od Boga, torej tudi boljševiška!“

Pod tlisom te obsodbe s strani cerkvenega zbora in poboznih premišljevanj v leti je Tihon priznal svojo zmoto in podal izjavo, da ne bo več nadaljeval svojega kontrarevolucionarnega delovanja.

Gospodu dr. Grivcu pa priporočam, da se pri obvezni spovedi za letošnjo Veliko noč skesano odreče protiboljševiških izmišljotin, oziroma laži, ki jih je pobral bogvekle. Ne pozabi naj pa, da je s svojimi rečnic v oči bijočim predavanjem pohujšal množico ljudi, ki je pač mnenja, da tako „uden“ gospod in masljen duhovnik samo čisto resnico govori. —

„Slivnec“ me je imenoval „poslanega agitatorja“, ker sem pošiljal Grivčev „objektivno“ predavanje parkrat vrojil. Napravil sem opombe pri statistiki prebivalstva Moskve in Leningrada — kajti mnenja sem, da človek, ki se ne potrdi leto dni štati nobene nove statistike o prebivalstvu teh dveh mest, ni upravičen govoriti o sov. Rusiji. Svoje namene pa je odkril ta „neeni“ dr. Grivec tekem predavanja, ko je govoril o arcejaljev škofov, patriarhov, diskonov in popov in o obsodbah, vroške pa samofal. Pa mu še ni bilo sleparije dovolj.

Zečel je govoriti o antireligiozni propagandi v sov. Rusiji. Da v Rusiji je antireligiozna propaganda popolnoma svobodna, vi g. dr. Grivec ste pa slepili ljudstvo, ko ste to propagando identificirali s preganjanjem. Pašič-Pribičevićeva družba bi lahko vsestranske in bitinake ideje propagirala, kolikor ji ljubo, slepar bi bil tisti, ki bi ji v tem slučaju očital preganjanje. Preganjanje so začne tam, ko se raspušča, prepoveduje, zabranjuje, zapira, mori, odpušča itd; valed tega je upravičen odtih PP režim, da preganja vse federalistične, kmečke in revolucionarne struje; ravnotako je upravičen odtih (sicr

Sodrug Sedej na svobodi.

V petek zvečer je prišel iz mariborskih zaporov s. Sedej, ki je pomiloščen in mu je skrajšana kazen za dobra 2 meseca.

Sodruga Sedeja najtopije pozdravljamo v svoji sredini.

Obenem pa zahtevamo, da se izpusti na prosto celjske jetnike in preiskovance, ki brez krivde ječijo po ljubljanskih, beogradskih in novomeških zaporih.

pa to ni očitek? Sovjetski delavsko-kmečki vladi, da preganja kontrarvolucionarne kroge, kapitalistične pijavke, imperialistične alepraje. Tega očitka se boljševiki ne otrezajo, temveč odkrito govorijo, da ne priznajo onih, ki v interesu buržoazije dvigajo orodje proti delavcem in kmetom, ki jih bodoje zaplesti v nove vojske za interese kapitala.

Sleparstvo je pa, očitati sovjetski vladi — preganjanje krščanstva. To je gusno obrekovanje teorije in prakse ruske revolucije!

Ideje ruske revolucije so dovolj močne, da kljubujejo vsaki verski propagandi, zato je ta popolnoma svobodna. Ideje krščanskih cerkva, njihovo jezično krščanstvo pa nista, na jeziku je, v srcu in na delu ga ni ne more kljubovati antireligiozni boljševiki pri preganjanju. Razk. vs. je meštarski značaj krščanskih cerkva! Zato se one podaljšujejo klevečanja, lažanja in obrekovanja. Dr. Grivec je vreden pobornik krščanske vojske proti boljševikom

„v imenu vere in morala“, kot je rekel sam.

Nad čem se slov. duhovščina razburja in nad čim se ne razburja.

V Zvezi Soc. Sovj. Republika vlada popolna svoboda vesti in veroizpovedanja. Boljševiki ne preganjajo niti res krščanskih sekt nazarencov, studentov, katerih pripadniki v nobenem slučaju ne vazejoje orodja v roko in so v carski Rusiji prošli po p. vs. jetletna pregnanstva. Uzakonjeno je, da se pripadniki sekt, ki po svojem verskem prepričanju ne morejo služiti vojske, pridele sanitetnim oddelkom in ne silijo v službo. Nad tem se slovenska duhovščina razburja!

V Jugoslaviji se obojajno nazareci na 11 let. Teh Nazarencov je po zadnjih podatkih v Eshaciziji sprtih 970 in sicer v Pančeva 442, v Vinkovih 339 in v Zemunu 189. To je nasilje nad krščjani, to je preganjanje krščanstva. To preganjanje pa katoliška (bojja in edinczevl-

čava) cerkev močno odobrava in se ne razburja nad njim.

Kako nepošteno, neznačajno in ubog na duhu je to vaše jezično krščanstvo, to vaše farizejstvo, to vaše meštarsstvo s Bogom! V Rusiji ste najlepše pokazali svojo vlogo stebra in p-tuhnjene podkare kapitalizmu in od tam, kjer je zmagala prva protikapitalistična revolucija in kjer tovariš Jaroaslavski dobro vidi antireligiozno propagando, se bo razkrinkanje vašega meštarsstva razširilo po celem svetu! Ne bodo vas rešili niti zakramenti, niti bajnetni ali kanoni, niti kleveče, in laži!

Dusan Kormanur.

P. S. Razpisal bi se lahko še o drugih svetkah dr. Grivčevega govora. N. pr. o umoru a. Urickega ali pa o prijateljski karikaturi a. Jaroaslavskega, pa tudi o vojsnem bujkuhku belgijskem kardinalu Mercierju, ki je med svotovno vojno govoril o „sveti“, krščaraki vojskam enakih, vojski zoper centralne države, ravno ob istem

času, ko je dr. Grivec molil za zmago tehi. Ali pa o čudešnem obnavljanju starih likov (svetih podob) in starih požarnih krpel ... „Viditi“, da Bog ni porabil Rusiji!“, je viknil dr. Grivec. To se da razumeti in tako: b. je Bog videl, da njegovi sinabniki in namestniki ne morejo boljševikov ugonobiti ne s blagoslovi, ne s ognjem, pa je sam prišel na pomoč ...

Da pa spodvelom krila enakih obrekovalnih gozji proti Zvezi Soc. Sovj. Republika s strani slov. duhovščine,

pozivljam gosp. univ. prof. dr. Grivca in njegovega profesorja, to je Apostolsko društvo sv. Cirila in Metoda, da priredi o tej temi javno diskusijo v isti dvorani in pred istim občinstvom. Pripravljen sem vabiti nanjo sam ubiti na vrata vseh ljubljanskih cerkva. Radoveden sem, ali se g. dr. Grivec in njegovi kolegi boje resnice ali ne.

Naročajte „Zapiske“ DKM

Iz unije sovjetskih republik.

Sovjetska unija je zavarovana proti napadom.

(Konec)

Nastala položaj, ko postaja kapitalističen svet mnogo nevarnejši, kot je bil prej. Kljub vsem pogodbam z meščanskimi državami se ne smemo dati varati. Vprašati se moramo, ako je vedno trdnjej položaj sovjetske unije, utrjevanje njenega gospodarstva za kapitaliste povod za trajno „revolucijo“. Na eni strani gotovo. Ali treba bo nasilni na dialektiko. Na drugi strani gledajo namreč kapitalisti sovjete vedno bolj po strani. Saj so bili prepričani, da se morajo sovjete boriti in stradati, ali da niso sposobni dvigniti gospodarstva. Sedaj se te njihove nade splavajo po vodi. Utrjevanje ruskega gospodarstva je moment, ki lahko pomesti političen položaj kapitalističnih dežel. Kapitalisti vsega sveta vedo prav dobro, da bo ukrepitev ruskega gospodarstva v dveh letih najmočnejši revolucionarni faktor, kot ga doslej še ni bilo. Dvignenje gospodarstva bo najmočnejši argument proti vsem nasprotnikom revolucije. Na delavstvo angleškega delavstva je ravno najbolj vplival ta argument in ne Marxovi ali Leninovi nauki. Na nje je najmočnejše od marksizma in leninizma vplivala povzdiga železne in tekstilne industrije, delavskih plač, šol, bolnic, kulture. In takih močnih so, neovest bo vedno več.

Na drugi strani se dviga revolucionarno delavsko gibanje najbolj v takozvanih zmagovalnih državah: v Angliji in Franciji. V Angliji se danes najpriobježnejše in najbolj obkani komunistični shodi. V Franciji narašča močna boljšev. stranka,

pred katero je zastrepetala buržoazija povodom prenosa Jaurésovega trupla v Panteon. Francoski meščanski časopisi so pisali tedaj sledeče: „Mesto ene sta bili dve dem-onstraciji: oficijna meščanska in — boljševiška. Mimo nas gre oficijen spre-dov z rdečimi praporji. Pojeje internac-ionalno ... Ali to ni strašno. To so naši ljudje, poznamo jih. Tu so Renaudet, Blum in drugi socialistični voditelji. Sedaj pa pride boljševiška demonstracija. Tu so delavci, žene, komunistična mladina, cele tovarne, tu je mnogo več ljudi, tu so sto-tisoč. Ohi se jim svetijo od navdušenja. Tu ima prapor res rdečo barvo, tu zveni internacionalna popolnoma drugače.“

Pri takem položaju je težko francoski in angleški buržoaziji boriti se proti sovjetski Rusiji. Angleški konservativci so hoteli organizirati enotno protivsojetsko fronto. A ta namen se jim ni posrečil niti na reakcionarnem Balkanu radi medsebojnih nasprottev balkanskih držav. Vendar a tem ni rečeno, da je buržoazija nehajša misliti na vojno.

Sovjetska Rusija skrbi za vojno indus-trijo in organizira rdečo armado na novi teritorialni podlagi. Polžaj sovjetske Rusije je na vzhodu naravnost sijajen, na-pram drugemu svetu zelo ugleden. Ona je pripravljena, da odbije vsake imperi-alistične napade.

Vsa ta dejstva je ugotovil sadnji sov-jetski kongres, ki se je končal prejšnji teden v Tiflisu, na jugovzhodu Rusije, kjer je 100.000 ljudi v uličnih manifestacijah pozdravljalo kongres, na katerem sta bila glavna poročevalca Rikov in Čičerin. Na kongresu je bila izrečena sovjetski vladi soglasna zauspica.

Šola in cerkev v sov. Rusiji.

Nihče ne more tajiti, da je v Rusiji in kulturne nastalo Rusije kot posledice barbarijskega carizma. Nad sedem let se že trudi sovjetska vlada s vsami močmi, da popravi ono, kar je bilo ustvarjeno v suhejski preteklosti. Ko je ušla vojna na vojaški fronti, govorimo sedaj o tretji fronti — fronti ljudske izobrazbe (druga je gospodarstva fronta), na kateri je tudi treba zastaviti vse moči. V prvih letih po preobrtu se je s plinimi rokami tračilo šole po deželi; l. 1922 so nastale finančne težkote. Začetkom l. 1923 pa je zopet začelo stalno in sistematično narastati šolstvo in vzporedno s tem je padala neup-menost.

Tudi v kapitalističnih deželah se trudi vladajoči razred, da da delavcem in kmetom gotovo znanje in izobrazbo. Ali ni pre-dobro vemo, kakšna je ta izobrazba. Uni-versa je za premožne, dočim se za pro-letarce ljudske šole. V ljubljani so razni pedagogi ustanovili nekako „ljudsko visoko šolo“, ki naj bi zadovoljila delavce s surogati, ki padejo z meščanske miže. Po-polnoma drugače v sovjetski Rusiji. Tu je vse znanje, visoke šole, akademije, umetnost in snanosti za razpolago delav-skemu razredu. Visoke šole kot Šverlova univerza v Moskvi, komunistična (prej so-cialistična) akademija v Moskvi in polno podobnih zavodov je namenjeno samo za vzagjo razredno-zavednega delavstva. Sov-jetska država štruje ogromne voste na strokovno izobrazbo v obratih, za pro-letarce mladinske vzagje, za kulturno delo med šenami itd. Na raznih poljih je sicer še vedno polno specializator in meščanstva,

ki izvirajo iz prejšnje generacije (rodu), ali to meščanske strokovnjake vedno bolj izpodirajo proletarški, ki so ubivali svojo izobrazbo na visokih prof. šolah sovjetskih republik, se vzgajali v proletarckem duhu brez laži in predhodkov izkoristevalne meščanske družbe.

V svetih letih je že vzrastala genera-cija delavcev, ki v snanju, izobrazbi in kulturni mnogo prekašajo svoje zapadno-evropske sodruge. To so ljudje, ki pri-hajajo od stroja in pluga in ki imajo pre-dizobrazbo, ki jih dela za sposobne uradnike v državi in vrtani.

Isti pojav: Koliko lahko doseže delar-aki razred, če je sam gospodar svoje usode, vidimo tudi v verskem vprašanju. Rusi so bili splošno znani kot bahjeverno, re-ligiozno ras-poležno ljudstvo. Kajti carizam je s pomočjo popov gojil nevednost in praznovere, da je mogel laho zatirati de-lovno ljudstvo. Nobeno izobrazovalno delo ne bi mogel imeti toliko uspeha, kot ga je dosegla sovjetska oblast v pobijanju verskih predhodkov. Izvršena je ločitev cerkve od države, v šolah ni nobenega verskega pouka, vrši se sistematična pre-paganja po izreku Karla Marxa: „Vera je opij za ljudstvo.“ Tako vidimo, da že tudi po vseh smi kmetje zapirajo cerkve ali pa jih izprejanjajo v klube in knjižnice. Verski prazniki od strani države niso prepovedani, ali množice same se obračajo proti od njih. Mesto cerkvene, a krsta so vedno bolj širi „oktoberske posvetitve“ novorojenčka. Durašča rod, ki je vzgojen prost vse verske magije, v duhu spoznanja in višjega števodenstva. F. K.

Dopisi iz del.-km. Slovenije

Misli delavca o izidu februarških volitev.

Izd volitev 8. februarja je navdal ne-katero sodrugo s slabim razpoloženjem, s temnimi pogledi v bodočnost delavskega gibanja Jugoslavije. Tako sem čital v 2. šte. „Zapiske del.-kmečke matice“ sle-deče: „Politično delavsko gibanje v Slo-veniji je torej popolnoma na tleh in sicer ne samo kot revolucionarno gibanje, tem-več sploh kot delavsko politično gibanje. Delavske stranke v Sloveniji ne obstojajo več.“ Čudim se, kako je mogoče napisati tako napadno trditve v „Zapiske“, ki mo-rajo biti proletarski marksistični časopis. To lahko ugotovlja „Jutro“ in to mora misliti le oni, ki si ne na jaenem, za kaj je šlo množicam pri zadnjih volitvah v beogradski parlament. Delavskim in kmečkim množicam je PP predvsem za to, da se izrečejo proti PP vladi, da obsojijo in vržejo PP režim, ki najbolj barbarško natira delovno ljudstvo in nesrečne narode. Množice so čutile, da smo mi se pretihali, da bi stopili na čelo boja proti PP dik-tatorji. In delavci ter kmetje so računali tako-le: Če glasujemo za Delavsko-kmečki republikanski blok, ta glas ne bo mnogo zmagel in mogoče se bo še izpodbil kol-ektivni opozicijske SLS. In tako so ljudje glasovali za razne meščanske opozicijske stranke. Vedna je proti režimu. In pri vprašanju: ali za opozicijski blok ali

za nas, so izbrali opozicijski blok, ker so na naši strani čutili slabost. Radi pre-ganjanj in organizatorične naše slabosti nismo mogli bolj vplivati na množice. In ni strahneje se ni zgodilo, najmanj pa kaj takega, da bi prišli do zaključka, da v Sloveniji ni več delavskega politi-čnega gibanja. Delavski razred je dočel precej porazov, delal je napake in njegovo gibanje ni na tleh, ni končano, ampak se dviguje. Ujedinjenje na strokovnem polju bo pomnilo in prineslo precejšnjo povzdigo ne samo strokovnega gibanja, ampak de-lavskega razrednega gibanja sploh. To bom razložil še v drugem dopisu. S tem, da homo stalno razkrinkavali klerikalce ravno v onih vprašanjih, v katerih še vedno vodijo množice za seboj in s tem, da homo dokazali v dejšnjih delavcem in kmetom, da smo edino mi resni opozicijska stranka ne samo proti današnji vladi, ampak tudi proti današnjemu sistemu, homo pridobivali potogama na vplivu, dokler ne homo zvali vse zatiranih in izkoristkih na svojo stran. Ne se vdati drugim mislim, delavsko gibanje je sicer padlo, ali ni popolnoma na tleh. Premalo smo bili iz-klenjeni, da bi vztrajali naval reakcije in vpliv na množice. Delate so se glavno napake v letih 1921 in 1922. In tak napak se nitimo, preganjanja so nas utrdi-la, imamo pravilno politično pot in pravi-lo taktiko v strokovnem vprašanju. Po

tem sedaj vai delajmo ne samo nekaj po-edincev in uspehi ne bodo izostali. Tudi v Rusiji je carizam silno pritisnil na delavsko gibanje, ali ravno zato, ker je ono prestalo največ preizkušenj, se je najprej dvignilo in tudi zmagalo. Leta 1920. smo mislili, da je za osvojenje potrebno samo navdušenje. Sedaj smo spoznali a trdimi izkušnjami na svojih lastnih razmenih, da je potrebna tudi trdna organizacija in v ognju preizkušena pravi-la politika. Star org. delavce.

Novo mesto.

Pri nas po volitvah Orjuna vedno bolj terorizira. Ker čuti slabost v PP režimu, nastopa vedno bolj silnino ih vrši špijonsko, demencantno in šendratsko vlogo. Ali a takim svojim nastopanjem ne lanja uspe-hov, temveč ravno nasprotno — odvrača delavce in revne kmete od sebe. In ker ljudje vidijo, da klerikalci niso nobeni resni nasprotniki orjuncem, se ljudje na-gibejo popolnoma na našo stran. Proleta-ri vidvajo, da je treba proti orjunaštvu in PP režimu resnega odpora, klerikalci pa oznanjajo le pasivnost. Klerikalci ne vzagajo ljudi k odporu proti nasilju, temveč utijo ljudi, naj tem bolj klonajo s tihniki, čim bolj prija tehi teror. Če se homo še dalje držali tega nauka, bodo naši tihniki popolnoma uklenjeni. Razredno-svedni proletarški morajo

povod agitirati proti orjuncem in razkrinkavati njihov špijontski značaj. — Naši klerikalci že niso toliko svedni kot po drugod. Še vedno jih je mnogo pod vplivom narodnih socialistov. Najbolj-ša agitacija proti narodno-socialističnemu frazarsstvu bo sedaj enotna razredno-bo-jevna železnaraka organizacija. Novomeščan.

Vsem dolžnikom.

Nekateri kolporterji, zlasti v Zagorju in Trbovljah so neredno od-računavali in so se silno zadržili pri upravi našega lista. Ker se niso odzvali pozivom uprave, jih poziva-mo javno, da nemudoma izpol-nijo svoje obveznosti napram proleta-rskemu listu, katerega izhajanje zavisi le od naročnic in kolpor-terjev. Če tega prizadeti ne izpolnijo, homo v listu objavljati njihova imena in voste, ki jih dolgujejo, da spo-zna to vsa proletarska javnost. In nemarnosti sodrugov, ki so razpe-čevali list, pa ga niso odračunali, se bodo morali zahvaliti delavci v dočlnih krajih, če homo prneh-hali objavljati časopis onim kolporterjem, ki nam dolžne voste ne odračunajo.

Izdajatelj in lastnik: Koroščerj v Ljubljani. Odgovorni ureadnik Josip Pazdi, sodar. Tiskarna, Josip Favišček Kočvara.